

Spis treści

Przedmowa	XI
Wykaz skrótów	XV
Bibliografia	XXIII
Rozdział I. Ogólna charakterystyka wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów	1
§ 1. Pojęcie wymogów formalnych w prawie prywatnym.	1
I. Forma i wymóg formalny	1
II. Przedmiot wymogów formalnych	4
1. Oświadczenie woli	4
2. Oświadczenie wiedzy	6
III. „Forma czynności prawnej”?	10
IV. Wymogi formalne a etapy relacji między kontrahentami	12
V. Typologia wymogów formalnych w prawie konsumenckim – podsumowanie	16
§ 2. Wymogi formalne w umowach z udziałem konsumentów w systemie prawa prywatnego.	17
I. Ogólne źródła wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów	17
1. Kodeks cywilny i inne krajowe akty prawa cywilnego	17
2. Prawo Unii Europejskiej	18
3. Prawo kolizyjne	20
II. Szczególne podstawy wymogów formalnych w prawie konsumenckim.	22
1. <i>Negotium de forma</i>	22
2. Obowiązek lojalności kontraktowej	31
3. Zwyczaj	32
III. Zagadnienia konstrukcyjne wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów	34
1. Struktura regulacji	34
2. Zakres treści oświadczenia objętej formą	35
3. Oświadczenia milczące i dorozumiane a wymogi formalne	36
§ 3. Funkcje wymogów formalnych w prawie konsumenckim.	39
I. Klasyczny katalog funkcji wymogów formalnych w prawie cywilnym	39

II. Szczególna rola wymogów formalnych w prawie umów konsumenckich	46
1. Znaczenie wymogów formalnych w obrocie konsumenckim w perspektywie ekonomicznej	46
2. Informacyjne cele formy	51
3. Inne funkcje wymogów formalnych w prawie konsumenckim	55
4. Wymogi formalne a <i>information overload</i>	56
5. Granice skuteczności formy jako instrumentu ochrony konsumenta	59
III. „Renesans formalizmu” w prawie konsumenckim	62
§ 4. Wymogi formalne a zasada swobody umów i autonomii prywatnej	64
I. Swoboda formy	64
II. Wymogi formalne a autonomia woli – dwie perspektywy	67
1. Autonomia woli w ujęciu formalnym	67
2. Autonomia woli w ujęciu pragmatycznym	69
§ 5. Wykładnia przepisów zastrzegających wymogi formalne	71
I. Wykładnia formalistyczna i jej granice	71
II. Wymogi formalne a argumenty celowościowe i funkcjonalne	74
III. Specyfika wykładni wymogów formalnych w prawie konsumenckim	76
§ 6. Klasyfikacja wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów – uwagi wstępne	80
Rozdział II. Wymóg pisemności i dokumentu	85
§ 1. Znaczenie pisemności i dokumentu w obrocie konsumenckim	85
§ 2. Pojęcie pisemności w prawie unijnym	88
I. Dwie fazy ewolucji	88
II. Zwykła forma pisemna (art. 78 KC) na tle prawa konsumenckiego	89
1. Zwykła forma pisemna jako podstawowa postać wymogu pisemności	89
2. Zwykła forma pisemna – stosowanie <i>per analogiam</i> i jego granice	94
III. Forma pisemna w umowach z udziałem konsumentów – specyfika i jej źródła	96
1. Kontrowersje interpretacyjne	96
2. Pojęcie pisemności w regulacjach konsumenckich UE	97
3. Pisemność w pracach nad harmonizacją europejskiego prawa prywatnego	99
4. Koncepcja pisemności w prawie konsumenckim – rozumienie autonomiczne	101
§ 3. Trwały nośnik	105
I. Pojęcie i funkcje	105
II. Typologia	107

III. Trwały nośnik a nowa metoda regulacji wymogów formalnych	114
IV. Trwały nośnik a pokrewne wymagania formalne	117
§ 4. Wymóg pisemności na etapie przedkontraktowym	119
I. Wprowadzenie	119
II. Pisemność w regulacji wzorców i wzorów umów	120
1. Pisemna forma wzorca umowy	120
2. Pisemność wzoru (formularza) umowy	122
3. Pisemność jako sposób informowania o cenie	124
4. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość	128
5. Umowa <i>timeshare</i>	132
6. Umowa o usługi turystyczne	134
7. Kredyt konsumencki	140
8. Sprzedaż konsumencka	142
§ 5. Wymóg pisemności na etapie zawarcia umowy	143
I. Forma oświadczeń woli tworzących umowę	143
II. Forma oświadczenia gwarancyjnego	147
1. Ogólne wymagania formalne	147
2. Forma dokumentu gwarancyjnego	150
§ 6. Wymóg pisemności po zawarciu umowy	155
I. Obowiązek pisemnego potwierdzenia treści umowy i innych informacji	155
1. Istota i funkcje potwierdzenia	155
2. Umowy zawierane poza lokalem przedsiębiorstwa i na odległość	158
3. Kredyt konsumencki	162
II. Pisemna forma oświadczenia o odstąpieniu od umowy	164
III. Pisemność w wypadku realizacji uprawnień z tytułu niezgodności towaru z umową i gwarancji	168
IV. Wymóg pisemności w przypadku zmiany treści zobowiązania	170

Rozdział III. Inne rodzaje wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów

§ 1. Wprowadzenie	173
§ 2. Wymóg transparentności	175
I. Rola transparentności w umowach z udziałem konsumentów	175
II. Istota prawna i treść wymogu transparentności	178
III. Kryteria oceny transparentności	182
IV. Transparentność wzorca umowy	185
V. Przejrzystość informacji przedkontraktowej	188
1. Umowy zawierane na odległość i poza lokalem przedsiębiorstwa	188
2. Sprzedaż konsumencka – ogólny obowiązek transparentności	192
3. Transparentność „kwalifikowana” (sprzedaż konsumencka i kredyt konsumencki)	193

4. Transparentność oświadczenia gwarancyjnego	198
5. Transparentność w umowach o usługi turystyczne.....	201
§ 3. Wymagania językowe	201
I. Cel zastrzeżenia wymogów językowych w prawie konsumenckim.	201
II. Wymogi językowe a wymagania formalne	204
III. Źródła zastrzeżenia wymogów w zakresie języka.....	205
IV. Wymogi językowe w umowach z udziałem konsumentów na gruncie JęzykPolU	208
V. Szczegółowe wymogi językowe w umowach z udziałem konsumentów.	213
1. Nieuczciwe praktyki rynkowe	213
2. Sprzedaż konsumencka	214
3. <i>Timesharing</i>	215
§ 4. Wymóg dostępności oświadczenia	218
I. Istota wymogu dostępności.	218
II. Funkcje dostępności w regulacji umów konsumenckich	220
III. Konstrukcja wymogu dostępności w umowach z udziałem konsumentów.....	221
1. Typologia dostępności w prawie konsumenckim	221
2. Wymóg dostępności w regulacji wzorców umów	224
3. Obowiązek dostępności dokumentu umowy.....	229
4. Wydanie dokumentu gwarancyjnego	230
§ 5. Wymogi formalne w obrocie elektronicznym z udziałem konsumentów	232
I. Obrót elektroniczny a wymogi formalne w umowach konsumenckich	232
II. Specyfika wymogów formalnych w obrocie elektronicznym ..	233
1. Oświadczenie w postaci elektronicznej.....	233
2. Elektroniczna postać oświadczenia a wymogi formalne – konstrukcyjne ramy problemu	235
III. Wymogi formalne w elektronicznych transakcjach konsumenckich	240
1. Szczególny deficyt informacyjny jako główna przyczyna formalizacji e-obrotu	240
2. Ogólne wymogi formalne w umowach elektronicznych... ..	242
IV. Szczególne wymogi formalne w obrocie elektronicznym z udziałem konsumentów	245
1. Wzorce umów w postaci elektronicznej	245
2. Umowy o świadczenie usług drogą elektroniczną	248

**Rozdział IV. Konsekwencje naruszenia wymogów formalnych
w umowach z udziałem konsumentów .....**

§ 1. Uwagi ogólne	251
I. Struktura i charakter konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem wymogów formalnych w prawie konsumenckim.	251

II. Efektywność i działanie prewencyjne a proporcjonalność sankcji	255
§ 2. Konsekwencje w sferze ważności czynności prawnej	259
I. Ograniczona efektywność sankcji nieważności w obrocie konsumenckim	259
II. Wpływ uchybień formalnych na skuteczność spełnienia obowiązków informacyjnych	261
§ 3. Forma oświadczenia woli <i>ad solemnitate</i> w umowach z udziałem konsumentów	264
I. Konstrukcja prawna rygору <i>ad solemnitate</i>	264
II. Forma szczególna <i>ad solemnitate</i> na tle regulacji konsumenckich	266
1. Wzorce umów	266
2. <i>Timesharing</i>	267
III. Skutki niedochowania formy <i>ad solemnitate</i>	268
§ 4. Wzruszalność (nieważność względna) czynności prawnych z udziałem konsumentów z powodu naruszenia wymogów formalnych	272
I. Konstrukcja prawna i rola wzruszalności w obrocie konsumenckim	272
II. Żądanie unieważnienia umowy w związku z nieuczciwą praktyką rynkową	275
1. Konstrukcja sankcji	275
2. Naruszenie wymogu formalnego jako nieuczciwa praktyka rynkowa	277
III. Wzruszalność czynności prawnej z powodu wad oświadczenia woli	280
1. Wady oświadczenia woli jako pośredni skutek naruszenia wymogów formalnych	280
2. Wzruszalność czynności prawnej dokonanej w warunkach błędu	283
§ 5. Konsekwencje w sferze skuteczności czynności prawnej	285
I. Rygor <i>ad eventum</i> i jego modyfikacja w prawie konsumenckim	285
II. „Kredyt darmowy” jako skutek naruszenia wymogów formalnych	287
1. Konstrukcja prawna	287
2. „Kredyt darmowy” a wymogi formalne	288
3. Zmiana biegu terminu do odstąpienia od umowy w następstwie naruszenia wymogów formalnych	292
§ 6. Forma dla celów dowodowych w umowach z udziałem konsumentów	297
I. Konstrukcja rygору <i>ad probationem</i>	297
II. Wyłączenie ograniczeń dowodowych w umowach z udziałem konsumentów	299

§ 7. Odpowiedzialność odszkodowawcza	303
I. Podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej za naruszenie wymogów formalnych	303
II. Problem efektywności odpowiedzialności odszkodowawczej w obrocie konsumenckim	307
III. Naruszenie obowiązków formalnych jako źródło szkody	308
1. Ogólne podstawy odpowiedzialności	308
2. Naruszenie wymogów formalnych a <i>culpa in contrahendo</i> ..	310
§ 8. Szczegółne konsekwencje naruszenia wymogów formalnych wzorca umowy	317
I. Skutki braku transparentności a formalna i materialna kontrola wzorca umowy	317
II. Brak inkorporacji (bezskuteczność wzorca)	319
III. Wykładnia postanowień wzorca <i>contra proferentem</i>	322
IV. Rozszerzenie kontroli abuzywności na postanowienia określające główne świadczenia stron	327
§ 9. Szczególne skutki naruszenia wymogów formalnych w regulacji nieuczciwych praktyk rynkowych	329
§ 10. Sankcje karne	331
I. Sankcja karna jako instrument ochrony konsumenta	331
II. Typy przestępstw i wykroczeń związanych z naruszeniem wymogów formalnych w umowach z udziałem konsumentów	333
§ 11. Konsekwencje administracyjnoprawne	339
Rozdział V. Wnioski – perspektywy	341
Summary	349
<i>Formal Requirements in Consumer Contracts</i>	349
Indeks rzeczowy	357